

**LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI
USŁUG SPOŁECZNYCH
DLA MIASTA GORZOWA WIELKOPOLSKIEGO
NA LATA 2026 - 2028**

WPROWADZENIE	3
I CHARAKTERYSTYKA MIASTA.....	4
1.1 Położenie i opis Miasta	4
1.2 Uwarunkowania demograficzne	7
1.3 Analiza zasobów Miasta.....	9
II DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH.....	11
2.1 Wspieranie osób starszych	12
2.2 Wspieranie osób z niepełnosprawnością	19
2.3 Wspieranie osób w kryzysie psychicznym.....	26
2.4 Wspieranie osób w kryzysie bezdomności	30
2.5 Wspieranie rodzin z dziećmi.....	34
III. PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH	41
IV SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY	48
4.1 Wskaźniki realizacji usług	48
4.2 Monitoring.....	50
V SPIS RYSUNKÓW	51
VI SPIS TABEL.....	51
VII SPIS WYKRESÓW	52

Rozwój i deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi istotny kierunek rozwoju polityki społecznej, jednak aby proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej mógł się zadziać, potrzebny jest z jednej strony rozwój usług świadczonych w środowisku lokalnym, z drugiej zaś stopniowe ograniczenie usług w ramach opieki instytucjonalnej.

Pojawiają się i narastają nowe problemy społeczne, związane głównie ze zmianami w strukturze społecznej (starzenie się populacji), ale także z transformacją rynku pracy czy wydłużaniem przez ludzi czasu aktywności zawodowej, co niesie za sobą potrzebę rozwoju nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi i zależnymi. Obecnie funkcjonujące instytucjonalne formy wsparcia nie zaspokajają wszystkich potrzeb społeczeństwa, stąd potrzeba poszukiwań innych rozwiązań środowiskowych, które – odciążając system – mogłyby pozwolić na zapewnienie wysokiej jakości usług. Pozainstytucjonalne usługi społeczne stanowiłyby alternatywę dla osób wymagających wsparcia i pozwoliłyby na pozostanie wielu osób niesamodzielnych w dotychczasowym środowisku, odsuwając w czasie – bądź całkowicie – konieczność umieszczenia w placówkach z całodobową opieką.

W czerwcu 2022r. Rada Ministrów przyjęła dokument pod nazwą „Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”. Intencją Strategii jest zachowanie podmiotowości człowieka dotkniętego sytuacjami ryzyka społecznego, do jakich należy przede wszystkim brak możliwości samodzielnego zaspakajania własnych potrzeb i możliwości podejmowania decyzji we własnej sprawie. Rozwój usług społecznych pozwoli osobie wymagającej wsparcia na dokonanie wyboru najbardziej optymalnej dla niej formy usługi. Najbliższe trzy lata będą zatem wyjątkowym czasem, poświęconym w znacznej mierze na tworzenie różnorodnej oferty wsparcia adresowanej dla rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób starszych, a także osób w kryzysie psychicznym.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej został opracowany dokument p.n. „Ogólnopolskie Ramowe Wytyczne Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych”, który wskazuje obszary niezbędnych analiz i diagnoz w zakresie wyznaczenia i realizacji usług społecznych w danej społeczności lokalnej. Niniejszy Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla miasta Gorzowa Wielkopolskiego został stworzony zgodnie z zawartymi w dokumencie wytycznymi, a jego głównym celem jest wskazanie zakresu niezaspokojonych potrzeb społecznych oraz optymalne zaplanowanie procesu rozwoju usług społecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Opracowanie niniejszego dokumentu umożliwi ubieganie się o środki regionalne z Unii Europejskiej.

Dokument składa się z części diagnostycznej i programowej. Pierwsza ze wskazanych zawiera główne dane i informacje dotyczące sfery polityki społecznej w mieście oraz potrzeby w zakresie usług społecznych. Część programowa dokumentu prezentuje usługi społeczne w danych obszarach oraz przypisane im cele oraz kluczowe działania, a także podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla miasta Gorzowa Wielkopolskiego na lata 2026-2028 został opracowany we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

I CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Gorzów Wielkopolski (niem. Landsberg an der Warthe) jest miastem na prawach powiatu położonym w północnej części województwa lubuskiego. Miasto zostało założone w 1257r. i w tym samym roku – 2 lipca - uzyskało prawa miejskie. Do 1945 roku miasto związane było z niemiecką Brandenburgią, a po II wojnie światowej znalazło się w granicach Polski. Powierzchnia miasta wynosi 85,72 km².

Gorzów Wielkopolski pełni istotną funkcję administracyjną regionu, gdyż na jego terenie usytuowana jest siedziba wojewody lubuskiego wraz z zespoloną administracją rządową, a także instytucje powiatu gorzowskiego.

Rysunek 1 Herb i flaga miasta Gorzowa Wielkopolskiego

Źródło: wikipedia.org

1.1 Położenie i opis Miasta

Pod względem geograficznym, północna część miasta położona jest na Równinie Gorzowskiej będącej mezoregionem makroregionu Pojezierze Południowopomorskie, zaś południowa w Kotlinie Gorzowskiej będącej mezoregionem makroregionu Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka. Miasto leży nad Wartą u ujścia Kłodawki i jej dopływem Srebrną, na wysokości od 19 do 105 m n.p.m. Z miastem graniczy Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy. Gorzów Wielkopolski położony jest na siedmiu wzgórzach. Na jego obszarze można zauważyć dwa poziomy teras holoceniskich, w obrębie których występują liczne zachowane starorzecza¹.

Gorzów Wielkopolski jest rdzeniem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF), w skład którego wchodzi otaczające go gminy: Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Santok, Lubiszyn oraz Strzelce Krajeńskie. Wraz z 24 gminami i 5 powiatami województwa lubuskiego oraz czterema gminami i jednym powiatem województwa zachodniopomorskiego tworzy Aglomerację Gorzowską zamieszkałą przez ponad 400 000 mieszkańców.

Rysunek 2 Położenie Miasta na mapie Polski i województwa lubuskiego

Źródło: google.com

Gorzów Wielkopolski leży 53 km od granicy z Niemcami i około 135 km od ich stolicy – Berlina. Do Warszawy jest 463 km. Większe miasta w pobliżu Gorzowa Wielkopolskiego to: Poznań (165 km), Szczecin (111 km) i Zielona Góra (113 km).

¹ wikipedia.org

Miasto ma dziewięć parków o łącznej powierzchni 138,3 ha oraz 141 zieleńców zajmujących łączną powierzchnię około 120,5 ha. Wszystkie parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej zajmują łączną powierzchnię 342,7 ha². Ponadto na obszarze miasta znajduje się rezerwat przyrody „Gorzowskie Murawy”. W 1850 roku w Gorzowie Wielkopolskim wyhodowano odmianę jabłoni – renetę landsberską, znaną w świecie jako Landsberger Renette, która w 2013 roku wpisana została na listę produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi³.

Na terenie Gorzowa Wielkopolskiego znajduje się ponad 40 obiektów i budynków zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków), w tym siedem kościołów i jeden klasztor. Najbardziej charakterystycznym zabytkiem Miasta jest kościół katedralny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, z XIV w.

Miasto jest dużym ośrodkiem przemysłowym, którego początki sięgają przedwojennej historii miasta. Do 2020 roku w mieście rozwinął się przemysł chemiczny, energetyczny, elektroniczny, lekki, maszynowy, farmaceutyczny, motoryzacyjny metalowy i spożywczy. Od 1997 roku działa tu także podstrefa Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna. Jednym z aspektów aktywności gospodarczej mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego jest prowadzenie przez nich działalności gospodarczej. W 2021 roku w rejestrze REGON widniało łącznie 18 436 podmiotów gospodarki narodowej na terenie Miasta, a zdecydowaną większość z nich prowadziły osoby fizyczne, tj. 70%⁴.

W Gorzowie funkcjonuje dobrze skomunikowana sieć przewozów miejskich, która obsługiwana jest przez autobusy kursujące na 35 liniach dziennych i 3 nocnych, oraz tramwaje jeżdżące na 4 liniach. Przewozy na zlecenie Wydziału Transportu Publicznego Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego wykonuje Miejski Zakład Komunikacji.

W Mieście funkcjonuje 81 publicznych obiektów oświatowych, w tym: 32 przedszkola (w tym 1 przedszkole specjalne i 3 przedszkola Integracyjne, 1 dwujęzyczne i 1 punkt przedszkolny), 21 szkół podstawowych (w tym 1 szkoła dla osób dorosłych, 2 szkoły specjalne), 9 liceów ogólnokształcących (w tym 2 dla osób dorosłych), 8 techników, 7 szkół branżowych I stopnia, 1 szkoła branżowa II stopnia, 1 szkoła policealna oraz 2 szkoły przysposabiające do pracy⁵. Ponadto, na terenie Gorzowa Wielkopolskiego opiekę nad najmłodszymi mieszkańcami zapewniają 4 żłobki miejskie i 21 żłobków i klubów dziecięcych

² Bank danych regionalnych, strona główna GUS

³ wikipedia.org

⁴ Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Gorzowa Wielkopolskiego na lata 2023-2030, s.26

⁵ Edubaza.pl

niepublicznych⁶. Dzieci i młodzież mają możliwość rozwoju w sekcjach sportowych zrzeszonych w Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym, a rozwój artystyczny zapewnia prowadzony przez Miasto Młodzieżowy Dom Kultury. Ponadto w Mieście znajdują się teatr, filharmonia, Akademia im. Jakuba z Paradyża, Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu – Filia w Gorzowie Wielkopolskim oraz niepubliczne: Wyższa Szkoła Biznesu i Wyższa Szkoła Zawodowa.

1.2 Uwarunkowania demograficzne

Struktura demograficzna jest rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, a zarazem determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Według danych GUS z 31 grudnia 2024r. liczba mieszkańców kształtuje się na poziomie 114 700 osób, z czego 53,04 % stanowią kobiety, a 46,96 % mężczyźni.

Tabela 1 Liczba i płeć mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego

Liczba mieszkańców ogółem	114 700 (100%)
Kobiety	60 840
Mężczyźni	53 860
Współczynnik feminizacji	113 (na każdych 100 mężczyzn przypada 113 kobiet)
Współczynnik maskulinizacji	89 (na każde 100 kobiet przypada 89 mężczyzn)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31 grudnia 2024r.

W 2014 r. Główny Urząd Statystyczny opublikował prognozę demograficzną dla miast wojewódzkich i powiatowych do roku 2050. W ciągu najbliższych lat spodziewany jest spadek liczby mieszkańców w zdecydowanej większości wojewódzkich stolic, w tym również dla Gorzowa Wielkopolskiego. Do 2050 r. ma ich być jedynie 101 tys., przy czym znacznie wzrośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym – prognozuje się duży wzrost liczby osób w wieku pow. 85 lat⁷. Niekorzystne tendencje demograficzne, obserwowane są w całym kraju, przejawiają się stałym spadkiem przyrostu naturalnego, wzrastającą liczbą ludności w wieku

⁶ Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Gorzowa Wielkopolskiego na lata 2023-2030, s.28

⁷ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-dla-powiatow-i-miast-na-prawie-powiatu-oraz-podregionow-na-lata-2014-2050-opracowana-w-2014-r-,5,5.html>

poprodukcyjnym, a co się z tym wiąże wzrostem wskaźnika obciążenia demograficznego i szerzeniem się chorób cywilizacyjnych związanych z wiekiem.

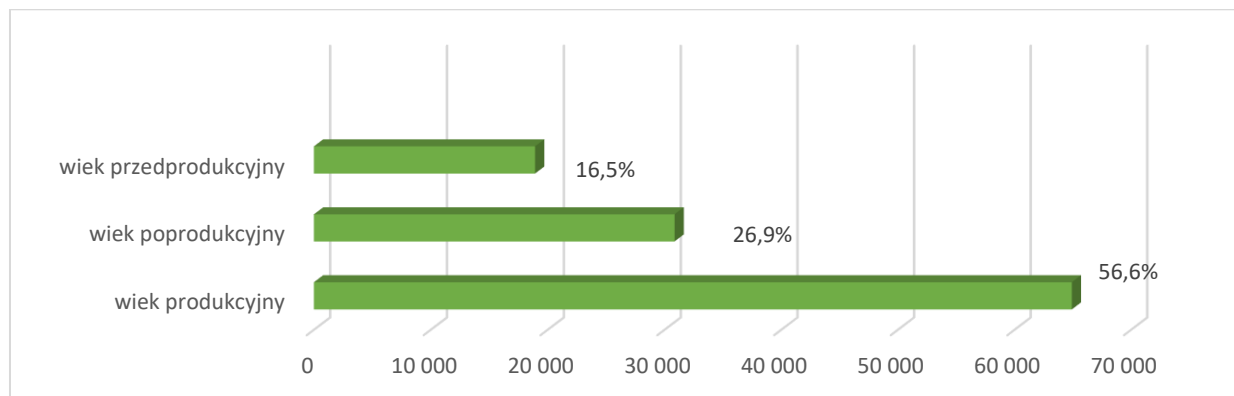
Tabela 2 Prognoza ludności Polski w wieku poprodukcyjnym (w tys.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni 65 i więcej	Kobiety 65 i więcej
Rok 2015	7 380,3	2 295,0	5 085,3
Rok 2020	8 367,9	2 762,7	5 605,2
Rok 2025	8 996,7	3 170,6	5 826,1
Rok 2030	9 289,1	3 333,8	5 955,3
Rok 2035	9 621,7	3 419,8	6 201,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród wszystkich mieszkańców miasta ponad 30 tys. osób to osoby w wieku poprodukcyjnym, niespełna 72 tys. to osoby w wieku produkcyjnym, a pozostałe osoby to mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież).

Wykres 1 Struktura ludności Gorzowa Wielkopolskiego w podziale na wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31 grudnia 2024r.

Jak pokazują dane GUS średnia wieku mieszkańca oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w Gorzowie Wielkopolskim jest nieco wyższy od wskaźnika krajowego, co wskazuje na dużą liczbę mieszkańców w wieku starszym. Ponadto należy zauważyć, iż w mieście przebywa ponad 24 tys. osób z niepełnosprawnościami oraz osoby objęte wsparciem w postaci pieczy zastępczej. Szczegółowe dane dotyczące osób ze szczególnymi potrzebami zamieszkującymi w Gorzowie Wielkopolskim zawiera tabela numer 3.

Tabela 3 Osoby ze szczególnymi potrzebami

Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Osoby w wieku 65 - 74 (Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024r.)	16 776	9 830	6 946
Osoby w wieku 75 - 79 (Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024r.)	5 539	3 446	2 093
Osoby w wieku 80+ (Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024r.)	5 016	3 505	1 511
Liczba osób z niepełnosprawnościami (Dane z Narodowego Spisu Powszechnego, stan na 31 grudnia 2021r.)	24 200	13 800	10 400
Liczba osób w kryzysie bezdomności (Dane z Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych przeprowadzonych w nocy z 28 na 29 lutego 2024r.)	158	19	139
Liczba rodzin zastępczych (Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024r.)	171		
Liczba dzieci w pieczy zastępczej (Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024r.)	231		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

W 2024 roku w Gorzowie Wielkopolskim zostało wydanych 4 361 orzeczeń o niepełnosprawności, w tym: 427 dla osób poniżej 16 roku życia.

1.3 Analiza zasobów Miasta

Podstawową instytucją realizującą politykę społeczną w mieście jest Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie oraz Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego. Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,

proceedzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb w celu umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Centrum pełni funkcję zarówno ośrodka pomocy społecznej, jak i powiatowego centrum pomocy rodzinie, gdyż Gorzów Wielkopolski jest miastem na prawach powiatu, czyli do jego zadań należy realizacja zadań z zakresu gminy i powiatu.

Ponadto miasto posiada zasoby instytucjonalne w zakresie realizacji usług społecznych prowadzące działalność na terenie Gorzowa Wielkopolskiego, do których należą m.in.:

- Kluby Seniora,
- Domy Dziennego Pobytu,
- Placówki oświatowe,
- Placówki wsparcia dziennego,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej,
- Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych,
- Środowiskowe Domy Samopomocy,
- Domy Pomocy Społecznej,
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Mieszkania treningowe,
- Warsztaty terapii zawodowej,
- Centra Integracji Społecznej.

Na terenie Gorzowa Wielkopolskiego działają również instytucje realizujące na rzecz mieszkańców miasta zadania z zakresu kultury, kultury fizycznej i sportu, tj.:

- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna,
- Miejskie Centrum Kultury,
- Filharmonia Gorzowska,
- Miejski Ośrodek Sztuki,
- Muzeum Lubuskie,
- Teatr im. Juliusza Osterwy,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji wraz z kompleksem basenowym i halą Arena.

Uzupełnienie wsparcia instytucjonalnego w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego, w tym potrzeb z dziedziny usług społecznych, stanowi działalność lokalnych organizacji pozarządowych oraz kościołów.

II DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności miasta Gorzowa Wielkopolskiego w zakresie usług społecznych przeprowadzona została w celu dostarczenia informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale usługowym środowiska lokalnego. Diagnoza powinna stać się podstawą rozwoju usług społecznych w mieście, określenia sposobu ich realizacji oraz możliwości zaangażowania w ten proces różnych interesariuszy: instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, biznesu i – wreszcie – samych mieszkańców. Jednym z kluczowych efektów przeprowadzonej diagnozy jest stworzenie i rozwój bazy informacji o dostępnych na obszarze Gorzowa Wielkopolskiego usługach społecznych.

Celem głównym niniejszej diagnozy jest ukazanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Miasta. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii będących jednocześnie celami szczegółowymi przeprowadzonej diagnozy:

- wskazanie i określenie uwarunkowań i możliwości społeczności lokalnej,
- ukazanie potrzeb w zakresie usług społecznych występujących na terenie miasta,
- rozpoznanie zasobów i potencjału możliwego do wykorzystania w celu poszerzania oferty usług społecznych dla mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego.

Diagnoza poprzedzona została konsultacjami z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gorzowa Wielkopolskiego oraz badaniem ankietowym. Do konsultacji zaproszono przedstawicieli 23 organizacji oraz instytucji działających na rzecz osób wymagających szczególnego wsparcia. Spotkania konsultacyjne przeprowadzone były w okresie od 21 stycznia do 7 maja 2025 roku. Uczestnicy spotkania zapoznani zostali z ideą usług społecznych, ponadto dzięki pracy w grupach mieli możliwość zgłoszenia swoich propozycji, spostrzeżeń i uwag w odniesieniu do potrzeb w zakresie usług dla wyłonionych pięciu grup społecznych. Spotkania pozwoliły na dokonanie diagnozy w zakresie obecnie realizowanych usług społecznych, a także zdefiniowanie niezaspokojonych potrzeb.

W ramach konsultacji społecznych, celem pogłębienie diagnozy, została opracowana ankieta dotycząca potrzeb mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego. Kwestionariusz ankiety został udostępniony mieszkańcom poprzez organizacje pozarządowe oraz w Punkcie Informacji i Obsługi Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie. Ankieta uwzględniła pytania zamknięte jednokrotnego i wielokrotnego wyboru oraz pytania otwarte. Łącznie zawarto w niej 10 pytań oraz metryczkę. Kwestionariusz zawierał informację o instytucji prowadzącej badania oraz celu badań (przy każdym pytaniu umieszczona została instrukcja dotycząca sposobu odpowiedzi), a także podziękowania respondentom za udział w badaniu.

Do 5 maja 2025 roku wpłynęło 335 wypełnionych ankiet. Dokonano analizy udzielonych odpowiedzi, które zostały uwzględnione w pracach nad Lokalnym Planem Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla miasta Gorzowa Wielkopolskiego.

2.1 Wspieranie osób starszych

Zjawisko starzenia się społeczeństwa stanowi wyzwanie zarówno dla państwa, jak i dla społeczności lokalnych, które powinny zaoferować starszemu pokoleniu odpowiednie formy wsparcia. Wsparcie społeczne jest potrzebne ludziom w każdym wieku, jednak osoby starsze potrzebują go szczególnie, a potrzeba ta nasila się w miarę pojawiania się niesamodzielności, będącej skutkiem starzenia się organizmu, przewlekłej choroby lub niepełnosprawności. Podstawowym elementem wyznaczającym możliwość samodzielnej realizacji potrzeb jest stan zdrowia, który stanowi o aktywności społecznej osób starszych, możliwości samodzielnego zamieszkiwania i/lub konieczności korzystania z pomocy innych osób przy wykonywaniu codziennych czynności.

Skorelowana z wiekiem stopniowa utrata samodzielności powoduje, że senior musi korzystać ze wsparcia rodziny, znajomych lub pomocy publicznej. Poszczególne osoby potrzebują wsparcia w różnych formach i w różnym zakresie (całodobowe, kilkugodzinne, pielęgnacyjne, opiekuńcze itp.). Źródło wsparcia społecznego dla osób starszych stanowią członkowie rodziny, znajomi, sąsiedzi oraz instytucje służby zdrowia, pomocy społecznej, programy rządowe oraz inicjatywy społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem działań miejscowych organizacji pozarządowych.

Tabela 4 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Usługi opiekuńcze - Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych KRAĞ	316 osób	52 272	2 292 941,00
Kluby Seniora - Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych KRAĞ	70 miejsc	3 120	180 000,00
Klub Seniora - Fundacja Pozytywka	15 miejsc	1 040	90 000,00
„Złota rączka” - Fundacja Pozytywka	-----	nie dotyczy	100 000,00
Udzielenie pomocy osobom z chorobą nowotworową i sprawowanie nad nimi opieki - Stowarzyszenie Hospicjum Św. Kamila	-----	nie dotyczy	200 000,00
Dom Dziennego Pobytu – Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	30 miejsc	nie dotyczy	712 747,81
Dom Dziennego Pobytu - Dom Zakonny Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej	15 miejsc	nie dotyczy	212 067,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Tabela 5 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” - Lubuskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego "ROZWÓJ"	37 osób	14 703	730 000,00
„Opieka wytchnieniowa” - Lubuskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego "ROZWÓJ"	37 osób	8 242	248 000,00
Edukacja i rozwój osobisty seniorów - Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku	255 osób	450	45 000,00
Aktywizacja społeczna i integracja - Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku	600 osób	nie dotyczy	100 000,00
Kultura i sztuka - Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku	400 osób	416	41 600,00
Usługi rekreacyjne i prozdrowotne - Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku	400 osób	1090	109 000,00
Klub Seniora - Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna	28 miejsc	-----	środki własne organizacji
Usługi opiekuńcze w Hospicjum Św. Kamila - Stowarzyszenie Hospicjum Św. Kamila	50 osób	-----	787 740, 00
Związek Organizacji Pomocowych Rozwój Usług Społecznych	50 osób	-----	852 530,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

W 2024 roku w Mieście realizowane było wsparcie w postaci usług opiekuńczych. Celem usług opiekuńczych jest umożliwienie funkcjonowania w swoim środowisku zamieszkania osobom, które doświadczają ograniczeń w zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb, i w związku z tym wymagają pomocy innych osób. Organizacja świadczenia usług opiekuńczych zakłada możliwie jak najwyższą aktywność osoby objętej usługami zarówno w zakresie wykonywaniu poszczególnych czynności, jak i w kontaktach społecznych - usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi opiekuńcze na terenie Gorzowa Wielkopolskiego realizowane były przez Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych KRAĞ. Stowarzyszenie realizowało także wsparcie w postaci prowadzenia dwóch Klubów Seniora. Poprzez uczestnictwo w Klubie seniorzy mają możliwość zwiększenia swojej aktywności społecznej, a także ruchowej, edukacyjnej, rekreacyjnej czy opiekuńczej – w zależności od indywidualnych potrzeb.

Kolejny Klub seniora na terenie Gorzowa Wielkopolskiego był prowadzony przez Fundację Pozytywka. Klub zapewniał wsparcie poprzez zagospodarowanie czasu seniorom m.in. poprzez zajęcia ruchowe, plastyczne, warsztaty manualne oraz wycieczki i wyjścia do instytucji kultury. Usługi wsparcia w ramach Klubu seniora realizowało także Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna. Zakres proponowanych zajęć obejmował m.in. utrzymanie dobrej kondycji i sprawności ruchowej uczestników, poradnictwo dietetyczne oraz podtrzymywanie aktywności społecznej poprzez udział w wydarzeniach kulturalnych.

Na terenie miasta Fundacja Pozytywka realizowała także usługę p.n. Złota rączka, obejmującą drobne, domowe naprawy, elektryczne, hydrauliczne, remontowe i naprawcze. Z usługi mogli skorzystać gorzowscy seniorzy powyżej 65 roku życia, nieaktywni zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem osób samotnych i z niepełnosprawnościami oraz osoby w wieku 60+ niepełnosprawne leżące lub poruszające się na wózku inwalidzkim oraz z niepełnosprawnością w stopniu znacznym.

W ramach wsparcia dziennego starsi mieszkańcy miasta mogli także skorzystać z pobytu w dwóch Domach Dziennego Pobytu – jeden z nich był prowadzony przez Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie, drugi przez Dom Zakonny Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Dzienna opieka nad osobą starszą prowadzona w ramach tych domów obejmuje w szczególności takie usługi, jak:

- podtrzymywanie aktywności społecznej,
- usługi bytowe (posiłek, pranie),
- utrzymanie dobrej kondycji i sprawności ruchowej (np. zajęcia gimnastyczne, ćwiczenia oddechowe),

- utrzymywanie i rozwijanie sprawności intelektualnej (np. gry świetlicowe, ćwiczenia pamięci),
- usamodzielnienie i pobudzenie zaradności,
- rozwijanie różnych zainteresowań,
- organizację wolnego czasu (np. wspólne wycieczki, wyjścia do kina i teatru),
- oparcie społeczne: zaspokojenie potrzeby kontaktu i przynależności (w tym integracja ze środowiskiem lokalnym).

Oprócz tego seniorzy gorzowscy mogli uzyskać wsparcie takich organizacji jak: Gorzowska Rada Seniorów, Stowarzyszenie Seniorów Gorzowskich oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Duże znaczenie dla funkcjonowania społecznego starszych mieszkańców miasta ma działalność Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku, które obejmuje swoim zasięgiem ok. 600 seniorów zamieszkałych na terenie Gorzowa Wielkopolskiego. Stowarzyszenie prowadzi zajęcia z zakresu edukacji i rozwoju osobistego seniorów (w tym np. wykłady, kursy językowe, szkolenia cyfrowe), aktywizacji społecznej i integracji (np. wycieczki, zabawy taneczne), kultury i sztuki (w postaci warsztatów i plenerów artystycznych, koncertów, spotkań autorskich, wystaw itp.) oraz usług rekreacyjnych i prozdrowotnych (zajęcia sportowe, spotkania ze specjalistami, udział w programach profilaktycznych).

W ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej dla Organizacji Pozarządowych Edycja 2024 na terenie Miasta realizowane były zadania publiczne:

- "Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością", którego celem było zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób starszych z niepełnosprawnością,
- „Opieka wytchnieniowa” - dla członków rodzin opiekujących się seniorami posiadającymi orzeczenie o całkowitej niezdolności do samodzielnej egzystencji lub znaczny stopień niepełnosprawności; celem programu było umożliwienie opiekunom odpoczynek poprzez możliwość zapewnienia czasowej opieki nad osobą zależną w formie pobytu w Dziennym Domu Pomocy.

Oba zadania zrealizowane zostały przez Lubuskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego "ROZWÓJ".

Ponadto w 2024 roku 112 gorzowskich seniorów w wieku 65 + skorzystało z opieki na odległość przystępując do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniora” na rok 2024 realizowanego przez Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie. Dzięki udziałowi w programie seniorzy korzystający z opasek bezpieczeństwa mieli zapewnioną możliwość monitorowania stanu zdrowia przez całą dobę od chwili przystąpienia

do końca 2024 roku, lokalizację GPS oraz dostęp do opieki wykwalifikowanych ratowników medycznych obsługujących usługę telecentrum, zaś w przypadku upadku uaktywniał się detektor upadku uruchamiając automatycznie kontakt z ratownikiem medycznym. Program dedykowany seniorom w sposób znaczący wpływał na wzrost poczucia bezpieczeństwa uczestników, jak i ich bliskich.

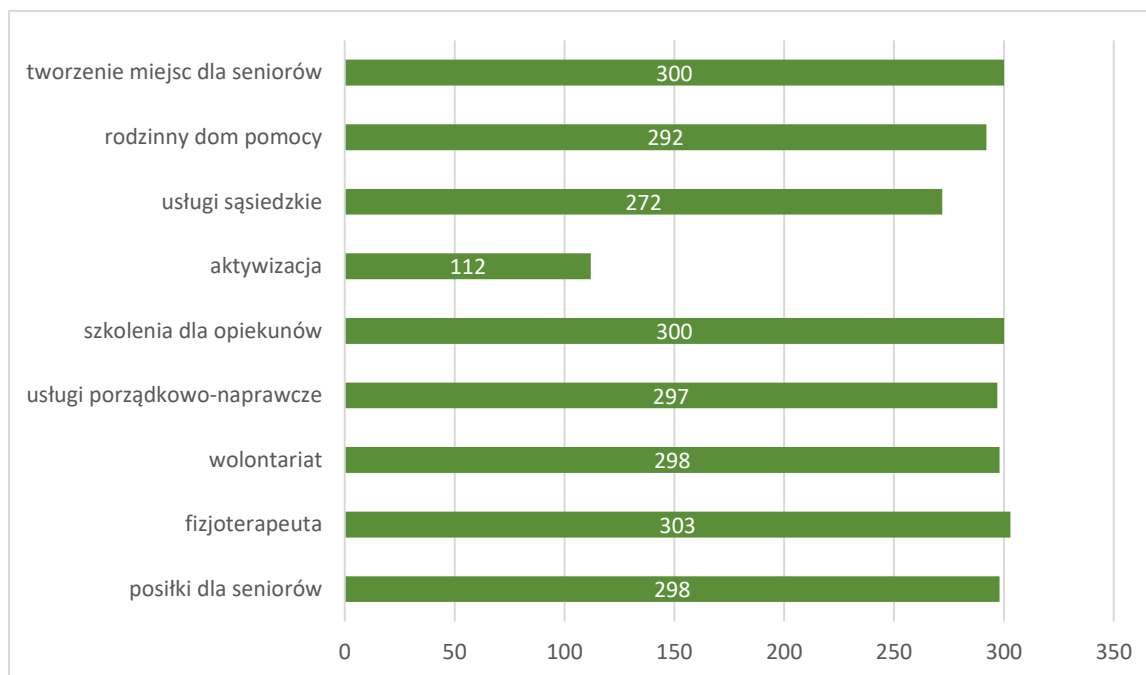
Dzięki ścisłej współpracy Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie ze Stowarzyszeniem „Człowiek w Potrzebie – Wolontariat Gorzowski” w 2024 roku seniorzy gorzowscy korzystali także z pomocy wolontariuszy w postaci usług pomocowych oraz nieodpłatnych posiłków w szczególnie trudnej sytuacji losowej. Dodatkowo seniorzy, szczególnie samotni, mieli możliwość uzyskać wsparcie w ramach Programu rządowego „Posiłek w domu i w szkole” w postaci posiłku z dowozem obiadów do domu.

W sytuacji, gdy senior z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymaga opieki całodobowej wówczas otrzymuje wsparcie w postaci umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej, który zaspokaja potrzeby bytowe, opiekuńcze i wspomagające tej osoby, takie jak: zakwaterowanie i wyżywienie, pielęgnacja, udzielanie pomocy we wszelkich czynnościach życiowych, zapewnienie kontaktów społecznych oraz zajęcia usprawniające i prozdrowotne. Na terenie miasta Gorzowa Wielkopolskiego funkcjonują dwie placówki realizujące wsparcie dla osób wymagających opieki całodobowej, które oferują w sumie 326 miejsc:

- Dom Pomocy Społecznej nr 1 im. Marie Juchacz (dla osób przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych fizycznie) – 236 miejsc,
- Dom Pomocy Społecznej Nr 2 z Filią "Dom w Połowie Drogi" (dla osób przewlekle psychicznie chorych) – 90 miejsc.

Podczas badań ankietowych zapytano respondentów o potrzeby mieszkańców związane z poszerzeniem oferty wspierania osób starszych na terenie Miasta. Odpowiedzi zobrazowane poniższym wykresem wskazują dużą potrzebę organizowania alternatywnych form wsparcia dla seniorów, w tym tworzenie miejsc dziennego pobytu oraz rodzinnego domu pomocy. Miejsca pobytu dziennego łączą się z ogólną potrzebą aktywizacji osób starszych. Bardzo duże zainteresowanie wzbudziła usługa posiłków dla seniora – ponad 298 (88,95%) respondentów zaznaczyło tę formę wsparcia. Z uwagi na specyficzne potrzeby osób w wieku senioralnym bardzo istotne dla ankietowanych było również zwiększenie dostępu do usług fizjoterapeuty (90,44%), a także tworzenie miejsc aktywizacji dla seniorów (89,6%).

Wykres 2 Stopień akceptacji planowanych usług dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Potrzeby

Podczas tworzenia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych miały miejsce spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych i instytucji działających na rzecz mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego. Głównym celem spotkań było ustalenie obecnego zakresu realizowania usług społecznych, a także zakresu niezaspokojonych potrzeb poszczególnych grup społecznych. Osoby obecne na spotkaniach dostrzegły potrzebę poszerzenia działań związanych ze wsparciem osób w wieku senioralnym. Do głównych problemów osób starszych zaliczono samotność i izolację społeczną, pogarszający się stan zdrowia powodujący zanik samodzielności i konieczność opieki osoby drugiej oraz problemy z dojazdem do np. placówek służby zdrowia. W ramach działań na rzecz powyższej grupy bardzo istotne jest poszerzenie oferty wsparcia dziennego, a także utworzenie nowej strefy wsparcia całodobowego w postaci rodzinnego domu pomocy, organizowanie zajęć integracyjnych, rozwijających zainteresowania oraz rozwijanie i tworzeniem form spędzania czasu wolnego. Niezmiennie ważne jest wspieranie seniorów mających problem w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb poprzez usługi realizowane w miejscu zamieszkania (np. usługi opiekuńcze, sąsiedzkie, rehabilitacyjne czy dostarczanie gorących posiłków). Niezmiennie ważne jest także wsparcie dla opiekunów osób starszych, w tym zapewnienie krótkoterminowej, całodobowej opieki oraz organizowanie szkoleń dla opiekunów faktycznych.

2.2 Wspieranie osób z niepełnosprawnością

Definicja niepełnosprawności jest bardzo płynna i nie daje się jasno sprecyzować. W życiu każdego człowieka pojawiają się momenty mniejszych lub większych możliwości czy też ograniczeń fizycznych. To, co obecnie jest dla danej osoby łatwo dostępne, za kilka lat może być barierą nie do pokonania. Niepełnosprawność to stan, w którym osoba ma ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności ze względu na utrudnienia fizyczne, psychiczne, sensoryczne lub intelektualne. Niepełnosprawność może być wrodzona lub wynikać z urazu czy choroby, może być trwała lub okresowa – zawsze jednak utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, pełnienie ról społecznych. Mówiąc o niepełnosprawności trzeba mieć na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie) a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Osoby z niepełnosprawnościami nierzadko mierzą się w codziennym funkcjonowaniu z trudnościami takimi jak: bariery architektoniczne, techniczne oraz w komunikowaniu się, przez co uczestnictwo osób ich doświadczających w życiu społecznym jest utrudnione. Ponadto jednym z częściej doświadczanych problemów jest niedostatek środków finansowych oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji, wyzwaniem stanowi też aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 6 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Mieszkanie treningowe - Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski”	10 - 12 osób	nie dotyczy	95 000,00
Asystent Osobisty osoby z niepełnosprawnością - Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski”	85 osób • 33 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności • 38 osób z niepełnosprawnością sprzężoną • 14 dzieci	42 235	2 134 799,00

Opieka wytchnieniowa dzienna – Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie Wolontariat Gorzowski”	48 osób • 42 osoby dorosłe • 6 dzieci 48	10 575	528 750,00
Opieka wytchnieniowa całodobowa - zakup usług od placówki całodobowej opieki - Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski”	14 osób	192 dni	123 000,00
Środowiskowy Dom Samopomocy - Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	52 miejsca	nie dotyczy	1 752 217,20
Środowiskowe Domy Samopomocy - Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski”	70 miejsc	nie dotyczy	2 094 713,12
Warsztaty Terapii Zajęciowej - Fundacja Złota Jesień	55 miejsc	nie dotyczy	1 638 666,66
Warsztaty Terapii Zajęciowej -Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Zielonogórsko - Gorzowskiej	45 miejsc	nie dotyczy	1 474 800,00
Zajęcia sportowe dla osób z niepełnosprawnościami - Gorzowski Związek Sportu Niepełnosprawnych Start	107 osób	nie dotyczy	375 000, 00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Tabela 7 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Mieszkania treningowe - Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski”	13 osób	nie dotyczy	104 400,00
Mieszkanie treningowe - Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	16 osób	nie dotyczy	339 598,00
Mieszkanie treningowe - Stowarzyszenie na rzecz osób z autyzmem w Gorzowie Wielkopolskim	9 osób	nie dotyczy	270 000,00
Asystent Osobisty osoby z niepełnosprawnością - Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	43 osób	22 720	1 366 162,45
Opieka wytchnieniowa całodobowa – Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	38 osób	205 dni	182 040,00
Opieka wytchnieniowa całodobowa – Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	-----	brak danych	195 659,00
Ośrodek Wczesnej Interwencji - Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	709 osób	nie dotyczy	2 061 000,00

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (OREW) – Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	61 osób	nie dotyczy	5 615 000,00
Przedszkole Specjalne dla dzieci z autyzmem - Stowarzyszenie na rzecz osób z autyzmem w Gorzowie Wielkopolskim	57 miejsc	nie dotyczy	5 000 000,00
Szkoła Podstawowa Sowa - Stowarzyszenie na rzecz osób z autyzmem w Gorzowie Wielkopolskim	65 miejsc	nie dotyczy	5 370 000,00
Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (OREW) - Stowarzyszenie na rzecz osób z autyzmem w Gorzowie Wielkopolskim	63 miejsca	nie dotyczy	5 273 000,00
Niepubliczna Szkoła Specjalna przysposabiająca do pracy - Stowarzyszenie na rzecz osób z autyzmem w Gorzowie Wielkopolskim	21 miejsc	nie dotyczy	1 850 000,00
Punkt Diagnostyczno - Konsultacyjny - diagnoza zaburzeń ze spektrum autyzmu - Stowarzyszenie na rzecz osób z autyzmem w Gorzowie Wielkopolskim	nie dotyczy	nie dotyczy	odpłatna działalność pożytku publicznego
Usługa rehabilitacji w placówce - Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	74 osób	nie dotyczy	197 000,00
Wydarzenia sportowe - Gorzowski Związek Sportu Niepełnosprawnych Start	723 osób	nie dotyczy	944 000,00
Asystent Osobisty osoby z niepełnosprawnością - Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Gorzowie Wielkopolskim	30 osób	4 320	258 000,00

Zajęcia z fizjoterapii, drenaż limfatyczny, psycholog, dietetyk - Gorzowskie Stowarzyszenie Amazonek	40 osób	nie dotyczy	20 000,00
Rehabilitacja domowa, asystent, psycholog, logopeda, zajęcia poznawcze - Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Gorzowie Wielkopolskim	35 osób	nie dotyczy	1 113 890,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

W 2024 roku na terenie Miasta realizowane były różnorodne formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością, w tym w postaci Środowiskowych Domów Samopomocy, które świadczyły usługi w zakresie organizowania terapeutycznych zajęć grupowych i indywidualnych. W ramach swojej działalności Domy prowadziły m.in. treningi funkcjonowania w codziennym życiu, umiejętności społecznych i rozwiązywania problemów oraz umiejętności spędzania czasu wolnego. Rodzaj i zakres świadczonych przez placówki usług uwzględnia indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne poszczególnych uczestników. Rozpoznaniem indywidualnych potrzeb, oczekiwań i możliwości uczestnika zajmują się działający w Domach Zespoły Wspierająco – Aktywizujące, składające się z wielorakich specjalistów oraz opiekunów. Środowiskowe Domy Samopomocy na terenie Miasta prowadzone były przez Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski” (dwa domy: typu A dla osób przewlekłe psychicznie chorych oraz typu B dla osób z niepełnosprawnością intelektualną) oraz Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim (dom typu B dla osób z niepełnosprawnością intelektualną różnych stopni). Organizacje te prowadziły także wsparcie dla osób z niepełnosprawnością w formie mieszkań treningowych. Mieszkania treningowe mają za zadanie wykształcenie u osób w nich przebywających umiejętności do samodzielnego życia społecznego i zawodowego. Wsparcie w wykonywaniu codziennych obowiązków połączone z treningiem umiejętności społecznych pozwala osobom z niepełnosprawnością w bezpieczny sposób doskonalić samodzielność i umiejętności niezbędne w życiu codziennym. Do mieszkań treningowych trafiają osoby, które chcą nauczyć się niezależnego życia i sprawniejszego funkcjonowania mimo własnych ograniczeń. Mieszkania treningowe na terenie Gorzowa Wielkopolskiego prowadzone były także przez Stowarzyszenie na rzecz osób z autyzmem. Stowarzyszenie to, poza prowadzeniem mieszkań treningowych udziela wszechstronnej pomocy dzieciom, młodzieży i dorosłym osobom z autyzmem, Zespołem Aspergera, niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodzinom, opiekunom i specjalistom, m.in. poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej, oświatowej

i opiekuńczo-wychowawczej, diagnostycznej, a także organizowanie i prowadzenie różnych form leczenia, terapii, rehabilitacji i aktywizacji zawodowej.

Ponadto w roku 2024 na terenie Miasta realizowane były zadania publiczne w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej dla Organizacji Pozarządowych Edycja 2024 :

- "Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością", którego celem było zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnością.
- „Opieka wytchnieniowa” dla rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością - zapewnienie usługi dziennej lub całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, co pozwoliło na czasowe odciążenie opiekunów faktycznych od codziennych obowiązków sprawowania całodobowej opieki, zapewniło im czas na odpoczynek, regenerację lub podjęcie leczenia szpitalnego.

Zadania te realizowane były przez trzy organizacje pozarządowe tj. Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski”, Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Gorzowie Wielkopolskim oraz Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim.

Osoby z niepełnosprawnością zamieszkujące na terenie Miasta mogły również liczyć na wsparcie w postaci uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej. Celem wsparcia poprzez uczestnictwo w Warsztatach jest stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacji powyższych celów służy stosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do usamodzielnienia uczestników, poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Gorzowie Wielkopolskim prowadzone są przez Stowarzyszenie „Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski”, Fundację Złota Jesień oraz Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej.

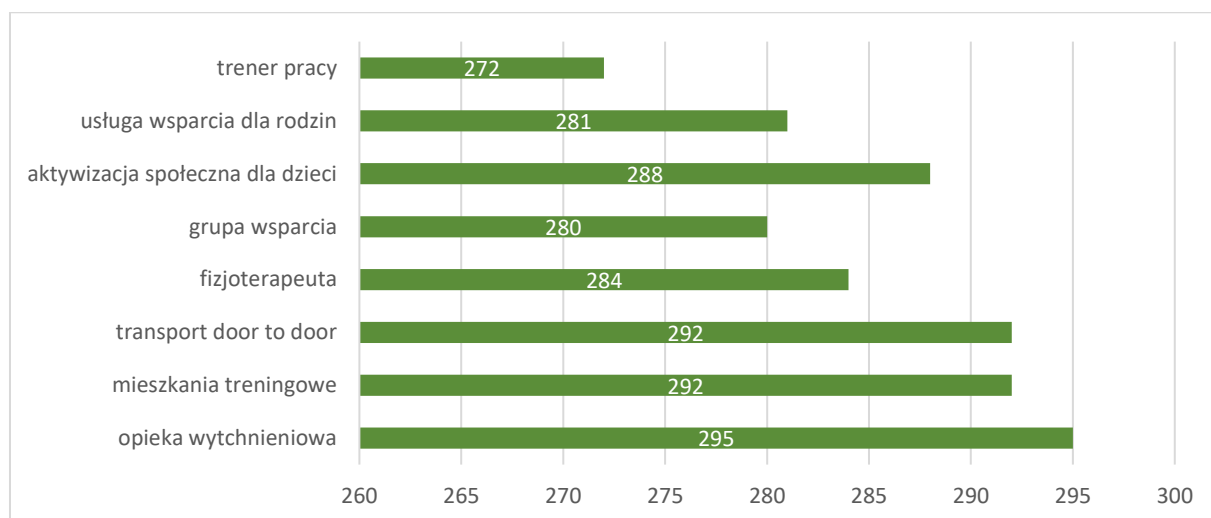
Niezmiernie ważnym zadaniem realizowanym przez gorzowskie organizacje pozarządowe była organizacja usług rehabilitacyjnych, w tym szczególnie skierowanych do dzieci z niepełnosprawnością. Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim wykonywało ww. usługi w ramach Ośrodka Wczesnej Interwencji, Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego oraz rehabilitacji w placówce. Z kolei zajęcia rehabilitacyjne dla osób dorosłych

z niepełnosprawnością przeprowadzane były przez Gorzowskie Stowarzyszenie Amazonek oraz Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Gorzowie Wielkopolskim. Towarzystwo, poza rehabilitacją domową, wspierało osoby z niepełnosprawnością usługami w postaci konsultacji psychologa i logopedy oraz organizację zajęć poznawczych.

W życiu osób z niepełnosprawnością bardzo istotna jest aktywność fizyczna, która pozwala przezwyciężyć wiele przeciwności losu, przetrwać trudne i złe chwile. Stanowi ona formę rehabilitacji dla ciała i umysłu, a także wpływa na rozwój człowieka, dając mu często szansę na lepsze życie. Na terenie Miasta od wielu lat prowadzi działalność Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start” - jest to organizacja, która prowadzi działalność sportowo-rehabilitacyjną dla osób niepełnosprawnych. W 2024 roku w zajęciach sportowych na różnych poziomach wzięło udział ponad 800 mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego.

Podczas badań ankietowych respondenci wypowiedzieli się, w kwestii potrzeb mieszkańców - osób z niepełnosprawnościami lub ich opiekunów i ich zaspokojeniem. Według badanych należy wzmocnić tę grupę w wielu obszarach życia. Dokładny rozkład odpowiedzi został przedstawiony w wykresie numer 3.

Wykres 3 Obszary, w których wskazano wzmocnienie wsparcia i usług

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Potrzeby

Osoby z niepełnosprawnościami to grupa liczna, bardzo różnorodna (różne niepełnosprawności, różny wiek osób) z bardzo zróżnicowanymi potrzebami. Na podstawie badań oraz po przeprowadzeniu konsultacji z przedstawicielami organizacji pozarządowych zostały wyłonione główne obszary potrzeb w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów:

- obszar mieszkalnictwa – niezbędny jest rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych;
- integracja społeczna i spędzanie czasu wolnego – poszerzenie wsparcia poprzez rozwój asystentury dla osób z niepełnosprawnością oraz zwiększenie oferty zajęć;
- edukacja i zatrudnienie – przystosowanie osób z niepełnosprawnością do aktywności na lokalnym rynku pracy;
- wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnością poprzez zwiększenie usług w postaci opieki wytchnieniowej oraz wsparcia dla rodzin od momentu powzięcia informacji o narodzinach dziecka niepełnosprawnego.

Usługi powinny być pomyślane tak, aby osoby, które potrzebują wsparcia do samodzielnego życia, otrzymywały je, a te, które wymagają opieki innych – mogły jak najdłużej liczyć na pomoc w miejscu swojego zamieszkania. Osoby z niepełnosprawnością często potrzebują wsparcia w codziennych czynnościach, dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym rehabilitacji oraz dostosowanej oferty spędzania czasu wolnego.

2.3 Wspieranie osób w kryzysie psychicznym

W ostatnich latach zauważalny jest wzrost występowania problemu kryzysu psychicznego wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Pojawiające się zaburzenia nie tylko degradują równowagę emocjonalną i psychiczną, lecz również zakłócają relacje z rodziną i społeczeństwem. Skutkiem tego stanu bywa utrata pracy, narastające wykluczenie społeczne, obniżenie dotychczasowego standardu życia.

Kryzys to stan odczuwania, wewnętrzne doświadczanie dezorientacji i lęku do tego stopnia, że dotychczas stosowane mechanizmy radzenia sobie z problemem zawodzą, a ich miejsce zajmują nieskuteczne decyzje i zachowania. W rezultacie osoba w kryzysie może czuć się niespokojna, przestraszona i bezradna. U osoby w kryzysie może się rozwinąć albo utrwalić choroba psychiczna, która może doprowadzić do zaburzeń w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Osoby doznające kryzysu psychicznego czują się bezradni wobec otaczającej rzeczywistości i uciekają od niej w świat urojony, uzależnienia bądź podejmują drastyczne próby zakończenia życia. Z analiz opartych na oficjalnych danych statystycznych służby zdrowia i służb ratowniczych wynika, że różnego rodzaju kryzysów psychicznych doświadcza w toku swojego życia co najmniej 25 proc. społeczeństwa. Kryzys nie dotyczy tylko konkretnego człowieka, lecz także jego bliskich. W związku z tym należy podejmować wszelkie działania profilaktyczne na poziomie lokalnym (w szkole, w rodzinie, w systemie pomocy) zmierzające do skutecznego wsparcia osób doświadczających kryzysu psychicznego.

Tabela 8 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Specjalistyczne usługi opiekuńcze – Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	2 osoby	326	51 860,00
Środowiskowy Dom Samopomocy – Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim	52 miejsca	nie dotyczy	1 752 217,20
Środowiskowy Dom Samopomocy- Stowarzyszenie Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski	70 miejsc	nie dotyczy	2 094 713,12
Konsultacje psychiatryczne – Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	100 konsultacji	120	21 600,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Tabela 9 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Centrum Zdrowia Psychicznego	2 755 osób	-----	-----
Instytut Zdrowia Psychicznego „PARA FAMILIA”			
• Porady psychiatryczne dla dzieci	600	nie dotyczy	-----
• Porady psychiatryczne dla dorosłych	1 000		
• Usługi psychologiczne	240		
• Usługi psychoterapeutyczne	3 500		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Na terenie miasta Gorzowa Wielkopolskiego w 2024 roku osoby z zaburzeniami psychicznymi mogły korzystać z wsparcia w postaci pobytu w 2 Środowiskowych Domach Samopomocy:

- Środowiskowy Dom Samopomocy – Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim,
- Środowiskowy Dom Samopomocy- Stowarzyszenie Człowiek w Potrzebie - Wolontariat Gorzowski.

Celem działalności Domów było wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego, a także propagowanie modelu zdrowej rodziny, jak również podnoszenie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem. Polegało to przede wszystkim na podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Uczestnicy Środowiskowych Domów Samopomocy otrzymali również wsparcie psychologiczne i terapeutyczne. Podczas zajęć prowadzono także terapię ruchową i zajęcia sportowe. Celem działalności Środowiskowych Domów Samopomocy była także integracja osób z zaburzeniami psychicznymi w społeczności lokalnej poprzez aktywizację zawodową i społeczną. Uczono osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny właściwych postaw społecznych a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości a także przeciwdziałania dyskryminacji. Udzielano również poradnictwa oraz wsparcia i pomocy w rozwiązywaniu problemów życiowych rodzinom osób korzystających z działalności Środowiskowych Domów Samopomocy.

Wsparcie dla osób w kryzysie psychicznym w 2024 roku na terenie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego realizowało Centrum Zdrowia Psychicznego, przy którym działała Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych, Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży, Grupy terapeutyczne oraz Klub Pacjenta, Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży oraz Oddział Dzienny Psychiatryczny Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży. Centrum Zdrowia Psychicznego w ramach realizacji zadań współpracowało z następującymi poradniami zdrowia psychicznego:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Dworcowa,
- Przychodnia Zdrowia Psychicznego im. Marty Szczygielskiej - Dzwonczyk,
- Wojskowa Przychodnia Lekarska - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Instytut Zdrowia Psychicznego „PARA FAMILIA”.

W Centrum Zdrowia Psychicznego oraz poradniach zdrowia psychicznego wsparcie otrzymało 2 755 pacjentów oraz udzielono 4 821 świadczeń. Oferowana pomoc miała na celu wsparcie osób z problemami dotyczącymi zdrowia psychicznego. Usługi psychiatryczne skierowane do dzieci i młodzieży, obejmowały diagnozę oraz terapię, wspierając rozwój i zdrowie psychiczne najmłodszych pacjentów. Powyższe usługi były dostosowane do indywidualnych potrzeb pacjentów, biorąc pod uwagę wiek i różnorodność problemów zdrowia psychicznego. Usługi psychologiczne miały na celu wsparcie zdrowia psychicznego oraz rozwój osobowości. Spotkania z psychoterapeutą opierały się na pracy nad zmianą zachowania, rozwijaniu umiejętności, nawiązywaniu i utrzymywaniu relacji, doskonaleniu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, oraz wspieraniu rozwoju osobistego.

Ponadto w 2024r. Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie udzieliło wsparcia w postaci konsultacji psychiatrycznych 100 osobom znajdującym się w kryzysie psychicznym.

Badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego jednoznacznie wskazują na potrzebę zwiększenia dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej – takie zdanie wyraziło 308 os. (91.9% badanych) oraz poradnictwa specjalistycznego - 302 os. (90,15% respondentów).

Potrzeby

Wsparcie dla osób w kryzysie psychicznym powinno obejmować rozwój i zintegrowanie usług na poziomie środowisk lokalnych, by ograniczać konieczność stosowania opieki instytucjonalnej. W związku z tym, iż problem zdrowia psychicznego wśród ludzi bardzo się pogłębia, celem jest przywracanie osobom z zaburzeniami psychicznymi umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życiowych. Bardzo ważne jest również stwarzanie możliwości do prowadzenia działań aktywizujących dla osób i rodzin w kryzysie psychicznym oraz rozwój sieci wsparcia społecznego we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Oprócz wsparcia rodziny i bliskich, osoba w kryzysie psychicznym powinna otrzymać profesjonalną pomoc psychologa, psychiatry lub psychoterapeuty. Należy przeciwdziałać stygmatyzacji i wykluczeniu osób w kryzysie psychicznym, a także zapewnić im warunki do społecznej integracji. Należy również mieć na uwadze, że wśród osób w kryzysie psychicznym są również takie osoby, które nie mogą liczyć na pomoc bliskich i nie są w stanie korzystać z pomocy poza miejscem zamieszkania. W związku z tym należy zapewnić takim osobom specjalistyczne usługi opiekuńcze, które polegają na intensywnym wsparciu środowiskowym w ich miejscu zamieszkania.

2.4 Wspieranie osób w kryzysie bezdomności

Zdefiniowanie pojęcia bezdomności nie jest proste - najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania. Cierpienie człowieka bezdomnego to jednak nie tylko brak dachu nad głową, ale przede wszystkim ogromna samotność, opuszczenie, często utrata nadziei, zerwanie więzów rodzinnych i społecznych. To także przerwanie ścieżki rozwoju zawodowego i osobistego, poczucie wykorzenienia, w końcu utrata zdrowia, a czasem i życia. Różne też są przyczyny znalezienia się w kryzysie bezdomności, zaliczyć do nich można powody osobiste np. rozpad rodziny, różne ciężkie przeżycia czy błędne decyzje życiowe, ciężka sytuacja materialna powodująca niemożność opłacenia mieszkania (do takiej sytuacji może doprowadzić choćby duży wzrost zadłużenia kredytowego czy pożyczkowego). Czasem bezdomność jest formą ucieczki od życia społecznego w konsekwencji utraty umiejętności czy chęci wywiązywania się z różnych życiowych obowiązków, takich jak np. prac. Zdarza się, że powodem bezdomności jest uzależnienie od alkoholu lub utrata zdrowia psychicznego.

Doświadczenie kryzysu bezdomności pociąga za sobą szereg innych kryzysów. Kryzys poczucia bezpieczeństwa, kryzys godności, kryzys tożsamości, kryzys wiary w lepsze jutro, kryzys wiary w ludzi. Osoby w kryzysie bezdomności toczą codzienną walkę o przetrwanie, o to, żeby mieć gdzie spać, żeby mieć co zjeść, żeby było jak najmniej niebezpiecznie.

Tabela 10 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Usługi w placówkach dla osób bezdomnych - Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna w Gorzowie Wielkopolskim	55 miejsc	nie dotyczy	392 720,00
Noclegownia dla osób bezdomnych - Koło Gorzowskie Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta	37 miejsc	nie dotyczy	369 280,00
Ośrodek Pomocy Osobom Nietrzeźwym - Koło Gorzowskie Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta	25 miejsc	nie dotyczy	990 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Tabela 11 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Mieszkania treningowe - Fundacja Tomka Manikowskiego „Dogonić Marzenia”	15 miejsc	nie dotyczy	środki własne Fundacji, opłaty mieszkańców
Mieszkania treningowe - Koło Gorzowskie Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta	9 miejsc	nie dotyczy	środki własne organizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Skuteczna pomoc dla osób w kryzysie bezdomności jest działaniem wielotorowym. Po pierwsze konieczne jest podnoszenie świadomości społecznej na temat bezdomności - edukacja może pomóc w walce z uprzedzeniami i stereotypami dotyczącymi osób bezdomnych. Po drugie niezbędne są działania podnoszące poczucie bezpieczeństwa osób bezdomnych, w tym zapewnienie schronienia, odzieży, ciepłego posiłku czy też dostępu do opieki zdrowotnej. Po trzecie wskazanie szans i możliwości na zmianę sytuacji i wyjście z bezdomności poprzez wsparcie w terapii, powrocie do aktywności zawodowej oraz mieszkalnictwo treningowe i socjalne.

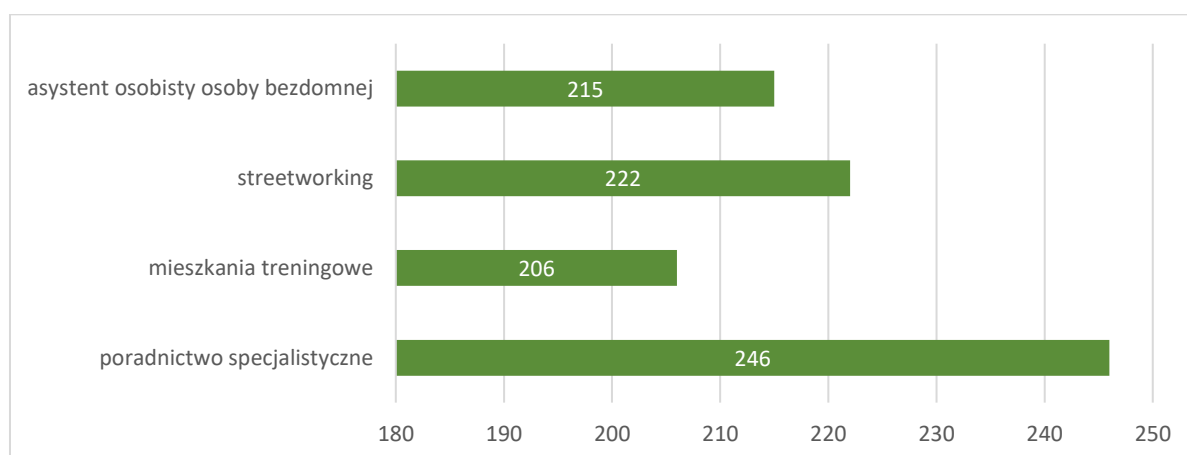
W 2024 r. na terenie Gorzowa Wielkopolskiego działały dwa schroniska dla osób bezdomnych (schronisko dla kobiet - 20 miejsc i schronisko dla mężczyzn – 30 miejsc). Placówki te prowadzone były przez Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna. Ponadto Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna udzielało wsparcia osobom, które ze względu na swój stan zdrowia i/lub niepełnosprawność wymagały usług opiekuńczych (5 miejsc). Placówka prowadziła także w okresie jesienno-zimowym ogrzewalnię w ośrodku kolonijnym „Długie” dla 70 osób. Ogrzewalnia to miejsca, które zapewniają bezpieczny pobyt i zabezpieczenie podstawowych potrzeb (takie jak ciepły napój, posiłek, prysznic, wymiana odzieży) w okresie niskich temperatur na zewnątrz. Ogrzewalnia (dla 12 osób) była prowadzona także na terenie Miasta przez Koło Gorzowskie Towarzystwa Pomocy im. Świętego Brata Alberta w Gorzowie Wielkopolskim. Ponadto na terenie Miasta prowadzone były dwie noclegownie – jedna przez Koło Gorzowskie Towarzystwa Pomocy im. Świętego Brata Alberta w Gorzowie Wielkopolskim (37 miejsc), druga przez Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna (24 miejsca).

Kolejnym działaniem na rzecz osób w kryzysie bezdomności na terenie Miasta było prowadzenie mieszkań treningowych. Usługa ta kierowana była do osób, które podjęły działania zmierzające do trwałych zmian w życiu. Mieszkania treningowe mają za zadanie wykształcenie u osób w nich przebywających umiejętności do samodzielnego życia społecznego i zawodowego. Wsparcie w wykonywaniu codziennych obowiązków połączone z treningiem umiejętności społecznych pozwala osobom bezdomnym na pokonanie kryzysu oraz częściowe lub całkowite usamodzielnienie. Proces wychodzenia z bezdomności jest długotrwały, rozpoczyna się od rehabilitacji zdrowotnej i fizycznej, podążając docelowo ku readaptacji społecznej. Istotą readaptacji społecznej jest ponowne przystosowanie się do społeczeństwa i obowiązujących w nim standardów społecznych. Istotnym elementem tego procesu jest pobyt w mieszkaniu treningowym, które stwarza osobie wychodzącej z kryzysu bezdomności bezpieczną przestrzeń i możliwość nabycia i utrwalenia podstawowych nawyków dnia codziennego takich, jak: utrzymanie porządku, bilansowanie budżetu domowego, sporządzanie posiłków, respektowanie ciszy nocnej czy dbanie o przestrzeń wspólną.

W 2024 roku w Gorzowie Wielkopolskim mieszkania treningowe prowadzone były przez dwie organizacje tj. Fundację Tomka Manikowskiego „Dogonić Marzenia” oraz Koło Gorzowskie Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta.

Podczas badań ankietowych respondenci wypowiedzieli się, w kwestii potrzeb osób w kryzysie bezdomności i ich zaspokojeniem. Według badanych należy wzmocnić tę grupę w kilku obszarach życia. Dokładny rozkład odpowiedzi został przedstawiony w wykresie numer 3.

Wykres 4 Zakres usług wskazany dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Potrzeby

Osoby, które nie mają poczucia bezpieczeństwa nie mają bazy do budowania własnej tożsamości i samorealizacji, dlatego podstawową potrzebą osób w kryzysie bezdomności jest własne miejsce zamieszkania. Posiadanie domu buduje stabilność społeczną, dom jest miejscem wykonywania codziennych czynności związanych z egzystencją człowieka, w którym osoba czuje, że sprawuje kontrolę nad swoim życiem, bo czuje się wolna od monitorowania charakterystycznego dla placówek. Stanowi bezpieczną podstawę, wokół której osoba formuje swoją tożsamość. Dlatego też podstawowym działaniem na rzecz zaspokojenia potrzeb osób w kryzysie bezdomności jest zwiększenie substancji mieszkaniowej z przeznaczeniem na mieszkania treningowe i docelowe.

Proces wychodzenia z bezdomności niesie za sobą potrzebę wielu działań, które często wymagają od osoby dotkniętej kryzysem wytrwałości i nabycia nowych umiejętności społecznych, w czym pomocny byłby asystent osoby bezdomnej. Jego obecność stanowiłaby wsparcie szczególnie w chwilach zwątpienia czy natrafienia na trudności niemożliwe do pokonania przez osobę w kryzysie. Człowiek bezdomny nie posiada dóbr materialnych, żyje na bieżąco, czyli dniem dzisiejszym, są mu obce zachowania dotyczące przeczności oraz dbałości o przyszłość własną i najbliższych. W procesie wychodzenia z bezdomności bardzo

ważne jest wypracowanie nowych lub odbudowanie wcześniejszych kompetencji zawodowych, tak aby osoba w kryzysie była w stanie powrócić do aktywności zawodowej. Aktywność zawodowa pozwoli nie tylko na samodzielne utrzymanie, ale także na zbudowanie nowych relacji społecznych.

2.5 Wspieranie rodzin z dziećmi.

Rodzina, rozumiana jako wspólnota społeczna, zapewnia optymalne warunki dla utrzymania, wykształcenia i wychowania dziecka oraz kształtowania w nim wartości i wzorców, będących podstawą prawidłowego rozwoju emocjonalnego i intelektualnego. Opieka nad dzieckiem, dbałość o jego zrównoważony rozwój jest wyzwaniem dla każdego społeczeństwa. Rodzina, w której panują właściwe proporcje między potrzebą indywidualności a potrzebą wchodzenia w relacje, zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa, stabilności i trwałości rodziny. Pomaga im dorastać, uczy samodzielności, podejmowania decyzji, analizowania własnych myśli i uczuć. Obecnie rodzina, jako podstawowa komórka społeczna przeżywa kryzys. We współczesnym świecie ludzie są pogubieni, zabiegani i nie mają czasu dla siebie. Najdotkliwiej odczuwają to dzieci i próbują odnaleźć się w otaczającej rzeczywistości. Szczególnej troski i uwagi wymagają rodziny, które napotykają na trudności w realizacji swoich obowiązków wynikających zarówno z przyjętych ról społecznych, jak i obowiązujących norm prawnych. Uwzględniając zmieniające się schematy funkcjonowania rodziny, które swoje źródła mają w czynnikach społecznych (uzależnienia, migracja, rozwody), jednym z największych wyzwań obecnego systemu jest zapewnienie rodzinie i każdemu z jej członków poczucia bezpieczeństwa jako podstawowej potrzeby psychologiczno - społecznej.

Tabela 12 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej/ Liczba miejsc	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Placówki wsparcia dziennego - Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna	60 miejsc	nie dotyczy	138 150,00
Placówka wsparcia dziennego przy Parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny	15 miejsc	nie dotyczy	75 000,00
Placówka wsparcia dziennego - Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim	60 miejsc	960	80 000,00
Placówka wsparcia dziennego - Fundacja „Pozytywka”	15 miejsc	120	60 000,00
Placówka wsparcia dziennego przy Parafii im. Św. Jana Pawła II	15 miejsc	-----	60 000,00
Terapia psychologiczna – Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	730 konsultacji 47 osób	-----	-----
Hostel - Ośrodek Interwencji Kryzysowej	74 (53 dorosłe/ 21 dzieci)	-----	-----
Poradnictwo rodzinne/wsparcie terapeutyczne – Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	60 osób	200	8 000,00
Krótką interwencja dla młodych osób eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi - Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	30 osób	32	5 000,00
Warsztaty profilaktyczne dla młodzieży – Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	1 200 osób	120	9 600,00

Zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży – Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	50 osób	400	10 000,00
Wolontariat dla młodzieży – Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	40 osób	20	1 600,00
Wypoczynek dla dzieci – Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	25 osób	120	10 000,00
Edukacja społeczna w zakresie zagrożeń uzależnieniami - Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	2 000 osób	100	25 000,00
Biblioteka gier – Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	100 osób	60	20 000,00
Asystent Rodziny - Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	115 rodzin (220 dzieci)	nie dotyczy	nie dotyczy
Działania profilaktyczne, przeciwdziałanie uzależnieniom - Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie - wykłady z zakresu szkodliwości substancji psychoaktywnych – osoby dorosłe - rodziny korzystające z konsultacji u terapeuty - warsztaty profilaktyczne – edukacyjne dla młodzieży w szkołach	396 osób 81 osób 4 403 osób	nie dotyczy nie dotyczy 87 spotkań	nie dotyczy nie dotyczy nie dotyczy
Wsparcie psychologiczne oraz pedagogiczne - Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	376 osób (w tym 116 dzieci i młodzież)	829 konsultacji	nie dotyczy
Warsztaty "Szkoła dla rodziców" - Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	12 osób	nie dotyczy	nie dotyczy

Szkoła dla rodziców – Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wielkopolskim.	50 osób	200	40 000,00
Warsztaty dla rodzin z dziećmi – Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	138 osób (w tym 91 dzieci)	nie dotyczy	nie dotyczy
Integracja dla rodzin zastępczych - Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	224 rodziny 357 dzieci	nie dotyczy	nie dotyczy
Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych – Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie	14 osób	30	nie dotyczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Tabela 13 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r.

Nazwa usługi społecznej	Liczba osób, które skorzystały z usługi społecznej	Liczba godzin usługi społecznej	Koszt roczny usługi społecznej
Placówki wsparcia dziennego - Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna	45 miejsc	-----	-----
Placówka wsparcia dziennego - Stowarzyszenie Hospicjum Św. Kamila	-----	-----	10 000,00
Realizacja warsztatów rozwojowych dla kobiet – Fundacja „Wiatr w skrzydła”	575 osób (w tym 100 osób od 15-18 r.ż.)	575 osób (w tym 100 osób od 15- 18 r.ż.)	-----
Fundacja Tomka Manikowskiego „Dogonić Marzenia” (mieszkania dla kobiet z dziećmi)	trzy mieszkania, w tym dla: 7 matek i 10 dzieci	nie dotyczy	środki własne organizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

System wsparcia rodzin i pieczy zastępczej opiera się na świadczeniu pomocy w przezwyciężaniu różnorodnych kryzysów przez instytucje i organizacje, które działają w tym obszarze. Wprowadzając ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z systemu pomocy społecznej wyodrębniono i wzmocniono system wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, odpowiedzialność za wsparcie rodzin biologicznych przypisano gminom, natomiast pieczy zastępczej – powiatom. Praca z rodziną biologiczną prowadzona jest w gminach przede wszystkim za pomocą usług asystenta rodziny, rodzin wspierających oraz placówek wsparcia dziennego. Zapobieganie kryzysom w rodzinie na tym etapie powinno ograniczać napływ dzieci do systemu pieczy zastępczej. Kluczowa w kontekście deinstytucjonalizacji jest praca z rodzinami oraz realizowanie działań skierowanych do rodziny. Działania profilaktyczne i wspierające, wzmacniające umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin pozostają najważniejszym ogniwem w systemie pomocy rodzinie i dziecku.

W ramach wsparcia rodzin na terenie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego w 2024 roku funkcjonowało 12 placówek wsparcia dziennego w tym: 11 prowadzonych przez organizacje pozarządowe (6 przez Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna, 2 przez parafie rzymsko-katolickie, 1 przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Terenowy w Gorzowie Wielkopolskim, 1 przez Fundację „Pozytywka”, 1 przez Stowarzyszenie Hospicjum Św. Kamila) oraz 1 przez Centrum Opieki nad Dzieckiem i Rodziną. Celem działalności placówek wsparcia dziennego było wsparcie rodziny poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem, przede wszystkim wspieranie rozwoju małoletnich, wyrównywanie zdiagnozowanych deficytów oraz oddziaływanie na środowisko dziecka (w tym zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz z rodzin zastępczych). Szczególne znaczenie mają działania pozwalające na przekazywanie właściwych wzorców zachowań dzieciom i młodzieży i zapobiegające wkraczaniu w proces demoralizacji. Szanse na skuteczne wsparcie wzrastają, gdy prowadzona jest praca nie tylko z dziećmi, ale także z ich rodzicami, co wzmacnia efekt terapeutyczny.

Kolejnym działaniem na rzecz rodzin z dziećmi na terenie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego było prowadzenie przez Fundację Tomka Manikowskiego „Dogonić Marzenia” 3 mieszkań treningowych. W 2024 roku w lokalach tych przebywało 7 matek z 10 dzieci. Fundacja od kilku lat z dużym powodzeniem realizuje usługi oparte na modelu „najpierw mieszkanie” skierowane do osób doświadczających bezdomności, w tym matek z dziećmi. Ponadto w 2024 roku na terenie Miasta szereg inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społecznej rodzin podejmowała Fundacja „Wiatr w Skrzydła”. Fundacja wspierała i inicjowała szeroko rozumiany rozwój osobisty, w szczególności działała na rzecz dostępu do edukacji, wyrównywania szans i poprawy jakości życia mieszkańców.

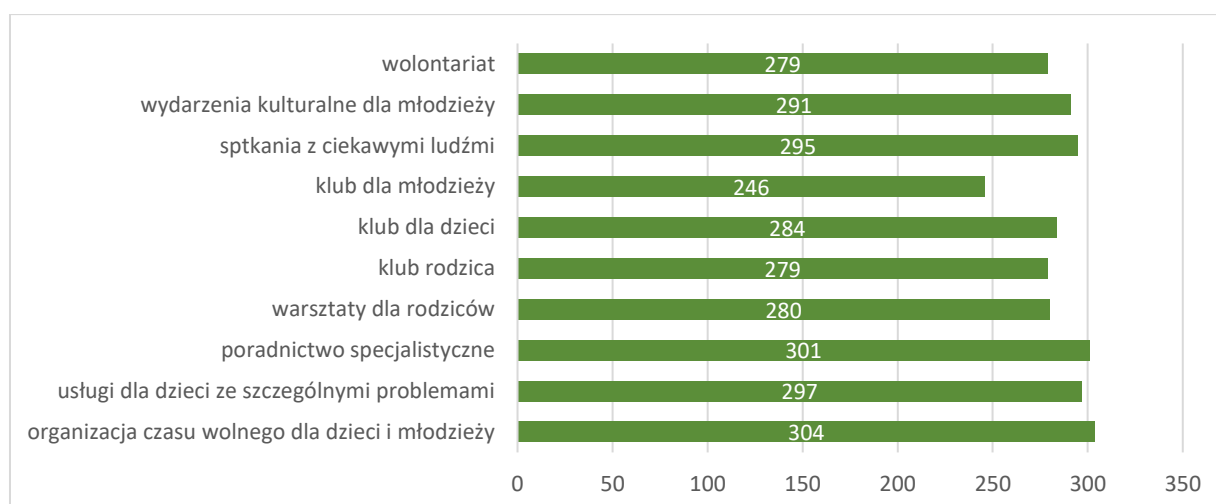
Wiele działań na rzecz rodzin z dziećmi w 2024 roku prowadził Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomani - m. in konsultacje indywidualne dla osób uzależnionych,

zagrożonych uzależnieniem i ich rodzin, prowadził Grupę DDA – wsparcie Dorosłych Dzieci Alkoholików, wczesną interwencja dla młodzieży w wieku 14 – 21 lat mającej za sobą pierwsze kontakty ze środkami uzależniającymi (program „Fred goes net”), psychoedukację osób zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych i współuzależnionych, zajęcia profilaktyczne dla młodzieży jak również udzielał wsparcia szkołom i placówkom w realizacji programów profilaktycznych.

Na terenie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego w 2024 roku funkcjonowały: Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Ośrodki podejmowały działania interdyscyplinarne na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem Ośrodków jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Wiele działań na rzecz rodzin z dziećmi mieszkającymi na terenie miasta Gorzowa Wielkopolskiego podejmowało Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie. Praca z rodziną była prowadzona między innymi poprzez konsultacje i poradnictwo, działania profilaktyczne oraz przeciwdziałanie uzależnieniom, terapię uzależnień, organizowanie dla rodzin spotkań jak również warsztatów „Szkoły dla rodziców”. Każda rodzina, która znalazła się w trudnej sytuacji otrzymała wsparcie adekwatne do zdiagnozowanych problemów w tym możliwość pracy z Asystentem Rodziny. W roku 2024 wsparciem asystenta rodziny objętych było łącznie 115 rodzin w tym 220 dzieci. W sytuacji, jeżeli rodzice nie są w stanie zapewnić dziecku właściwej opieki, gdy rodzina jest dysfunkcyjna, a dotychczasowe działania nie przyniosły efektów Sąd może wydać postanowienie o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka będącym w kryzysie. Pobyt małoletniego w pieczy zastępczej powinien mieć charakter czasowy, tj. do czasu zaistnienia warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny pochodzenia lub umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. W przypadku konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w pierwszej kolejności dziecko powinno zostać umieszczone w rodzinie spokrewnionej (babcie, dziadkowie, rodzeństwo) lub niezawodowej (ciocie, wujkowie). Deinstytucjonalizacja w obszarze pieczy zastępczej powinna stopniowo zwiększać skalę dzieci umieszczanych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a zmniejszać umieszczanie w instytucjonalnych formach po to, by zapewnić im jak najbardziej optymalne warunki rozwoju. Zadaniem pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego właściwe wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej bądź do momentu przysposobienia lub usamodzielnienia się. Umieszczenie dziecka w odpowiedniej formie pieczy zastępczej powinno przede wszystkim zapewniać dziecku możliwości zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych w sytuacji, gdy rodzina naturalna nie jest w stanie tych potrzeb zaspokoić.

Podczas badań ankietowych zapytano respondentów o potrzeby mieszkańców związane z poszerzeniem oferty wspierania rodzin na terenie Miasta. Odpowiedzi zobrazowane poniższym wykresem wskazują dużą potrzebę organizowania alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Ponadto respondenci wyrazili oczekiwania w kwestii organizacji warsztatów dla rodzin oraz poradnictwa specjalistycznego.

Wykres 5 Obszary, w których należy wzmocnić wsparcie dla rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Potrzeby

Wsparcie systemowe powinno zapewniać rodzinom łatwy dostęp do pakietu odpowiednich usług dostosowanych do ich indywidualnej sytuacji i potrzeb. Zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji należy zwrócić uwagę na konieczność wzmacniania i rozwijania usług społecznych zlokalizowanych w środowisku osoby korzystającej, do czego potrzebny jest rozwój miejsc, gdzie te usługi mogą być świadczone. Istotne jest zapewnienie rodzinom przestrzeni do zajęć pozwalających na ich rozwój, integrację, animację czasu wolnego poprzez realizację działań sportowych, zapewnienia możliwości rozwijania zainteresowań czy prowadzenia działań profilaktycznych wśród rodzin, dzieci i młodzieży poprzez organizację miejsc spotkań/klubów/świetlic dla rodzin, w tym dzieci i młodzieży.

Podczas rozmów z przedstawicielami organizacji pozarządowych na temat gorzowskich rodzin ustalono, iż niezbędne jest rozwinięcie działalności klubów lub miejsc, które są w stanie wesprzeć rodzinę w wypełnianiu jej funkcji oraz zwiększyć jej potencjał. Ważne jest również podejmowanie działań międzypokoleniowych dla dzieci i Seniorów. Jeżeli system wsparcia rodzin ma być skuteczny, należy podejmować działania profilaktyczne. Jedną z potrzeb jest uruchomienie Klubu Rodzica, w którym będą odbywały się różne zajęcia skierowane do rodziców i dzieci. Ponadto wskazane byłoby wdrożenie działania profilaktycznego, które pozwoli dzieciom pozostać we właściwie funkcjonujących rodzinach. Chodzi tu przede wszystkim o wszelkiego rodzaju

działania pozwalające przezwyciężyć trudne sytuacje (wsparcie psychologiczne, terapeutyczne), tak by nie było konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Należy zwrócić szczególną uwagę na skuteczną promocję idei rodzicielstwa zastępczego co wpłynie na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. Z uwagi na szczególnie wymagające warunki pracy, wielość wyzwań i ciężar problemów związanych z funkcjonowaniem rodzin zastępczych, niezbędnym jest zapewnienie rodzicom zastępczym dostępu do usług psychologicznych, psychiatrycznych czy psychoterapeutycznych, które wzmocniłyby te osoby w pełnieniu roli opiekunów zastępczych.

Kolejnym niezbędnym działaniem jest zwiększenie skuteczności wsparcia osób usamodzielnianych, które opuszczają instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą, by nie dopuścić do negatywnych zjawisk, takich jak bezdomność, umieszczenie w domu pomocy społecznej, a tym samym do zjawiska powrotu do instytucji po osiągnięciu dorosłości. Zwiększenie dostępu młodych ludzi do mieszkań w tym treningowych oraz realnej pomocy finansowej.

III. PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawiony zostanie plan deinstytucjonalizacji poszczególnych usług, w podziale na 5 osobnych grup społecznych. W każdej z nich opisane zostaną najistotniejsze usługi, wraz z opisem ich celu głównego, celów szczegółowych, działań jakie należy podjąć oraz instytucji odpowiedzialnych za ich wdrożenie.

W ramach realizacji planu deinstytucjonalizacji usług społecznych planuje się utworzenie miejsca koordynacji usług - Centrum Usług Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Nastąpi przekształcenie Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Centrum Usług Społecznych, które będzie odpowiedzialne za koordynację usług społecznych z różnych zakresów, przyjętych programem usług społecznych oraz realizację działań wspierających. Na realizację usług społecznych i utworzenie Centrum Usług Społecznych planuje się pozyskanie środków z Regionalnego Programu Operacyjnego z Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze oraz ogłaszanych programów Ministra, Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz z innych programów i projektów.

Tabela 14 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla seniorów

OBSZAR	OSOBY STARSZE		
CEL OGÓLNY	Tworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, zmierzającego do jak najdłuższego, samodzielnego lub wspomaganego usługami funkcjonowania osób starszych w środowisku.		
cel szczegółowy	nr	działanie	podmiot odpowiedzialny za działanie
Cel szczegółowy nr 1 - podejmowanie działań aktywizujących dla Seniorów	1	Usługi aktywizujące dla Seniorów	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z Miejskim Centrum Kultury
	2	Usługi edukacyjne dla Seniorów(spotkania edukacyjne, zdrowotne, profilaktyczne, wykłady tematyczne itp.)	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	3	Warsztaty dla Seniorów	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacjami pozarządowymi
	4	Usługa „Kulturalny Senior”	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z Filharmonią Gorzowską i Teatrem im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim
	5	„Akademia Seniora”	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
Cel szczegółowy nr 2 - wsparcie Seniorów w miejscu zamieszkania	1	Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w tym usług sąsiedzkich	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	2	Posiłki dla Seniorów	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	3	Usługa transportu door to door	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	4	Usługa fizjoterapii stacjonarnej	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową

	5	Usługa wsparcia Seniorów w starzeniu i chorobie	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
Cel szczegółowy nr 3 - wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszym	1	Szkolenia dla opiekunów osób starszych	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z Domem Pomocy Społecznej nr 1 w Gorzowie Wielkopolskim
	2	Usługa wsparcia krótkoterminowego	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z Domem Pomocy Społecznej nr 1 w Gorzowie Wielkopolskim
Cel szczegółowy nr 4 - wsparcie Seniorów w formie usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo	1	Utworzenie rodzinnego domu pomocy	• Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie • Urząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego • Organizacja pozarządowa

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

OBSZAR	OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
CEL OGÓLNY	Zabezpieczenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie zwiększenia możliwości prowadzenia niezależnego życia.		
Cel szczegółowy	nr	działanie	podmiot odpowiedzialny za działanie
Cel szczegółowy nr 1 - wsparcie osób z niepełnosprawnościami w zakresie wzmocnienia niezależności	1	Utworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych dla osób z niepełnosprawnościami	• Urząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego • Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie • Organizacje pozarządowe
	2	Usługa treningu mieszkaniowego	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	3	Usługa Trenera Pracy	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	4	Zajęcia integracyjne dla dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	5	Usługa fizjoterapii	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	6	Rozwój asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami	• Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski • Organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy nr 2 - wsparcie rodzin sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami	1	Uruchomienie punktu wsparcia dla rodziców, od momentu informacji o narodzinach dziecka z niepełnosprawnością	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	2	Opieka wytchnieniowa dzienna i całodobowa	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób w kryzysie psychicznym

OBSZAR	OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM		
CEL OGÓLNY	Uruchomienie usług wspierających osoby i rodziny przeżywające kryzys psychiczny.		
cel szczegółowy	nr	działanie	podmiot odpowiedzialny za działanie
Cel szczegółowy nr 1 - rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin przeżywających kryzys psychiczny	1	Rozwój specjalistycznego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową lub podmiotem świadczącym usługi
	2	Rozwój działań aktywizujących dla osób i rodzin w kryzysie psychicznym	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
Cel szczegółowy nr 2 - wsparcie osób w kryzysie psychicznym w miejscu zamieszkania	1	Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

OBSZAR	OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI		
CEL OGÓLNY	Tworzenie systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności zmierzającego do poprawy jakości życia i doprowadzenie do zmiany postawy.		
Cel szczegółowy	nr	działanie	podmiot odpowiedzialny za działanie
Cel szczegółowy nr 1 - wsparcie osób w kryzysie bezdomności	1	Rozwój streetworkingu	- Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie - Organizacje pozarządowe
	2	Wprowadzenie usługi asystenta dla osoby bezdomnej	- Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie - Organizacje pozarządowe
	3	Rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych, w tym w oparciu o metodę „Najpierw Mieszkanie”	- Urząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego - Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie - Organizacje pozarządowe

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla rodzin

OBSZAR	RODZINA		
CEL OGÓLNY	Tworzenie systemu wsparcia i profilaktyki dla rodziny.		
cel szczegółowy	nr	działanie	podmiot odpowiedzialny za działanie
Cel szczegółowy nr 1 - rozwój usług społecznych skoncentrowanych na wspieraniu rodziny, w tym dziecka w rodzinie	1	Rozwój usług skierowanych do rodziny (np. psycholog, terapeuta, psychiatra)	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, podmiotem świadczącym usługi
	2	„Akademia sportu dla dzieci i młodzieży”. Rozwój usług skierowanych do dzieci i młodzieży	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	3	Uruchomienie Klubu dla dzieci oraz Klubu dla młodzieży	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacjami pozarządowymi
	4	Uruchomienie świetlicy międzypokoleniowej dla dzieci i Seniorów	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	5	Uruchomienie Klubu Rodziny	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	6	Warsztaty kompetencyjne dla kobiet	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
Cel szczegółowy nr 2 - rozwój usług społecznych skierowanych do rodzin zastępczych	1	Rozwój specjalistycznych usług skierowanych do rodzin zastępczych (np. psycholog, terapeuta, psychiatra, logopeda)	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową
	2	Promocja idei rodzicielstwa zastępczego oraz prowadzenie kampanii społecznych w celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie
	3	Rozwój mieszkalnictwa treningowego dla osób opuszczających pieczę zastępczą	- Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie - Urząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego - Gorzowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego

Źródło: opracowanie własne

IV SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY

4.1 Wskaźniki realizacji usług

Tabela 19 Lista wskaźników

NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA MIARY	STAN MIN. WSKAŹNIKA NA 31.12.2028r.
Liczba osób korzystających z zajęć aktywizujących dla Seniorów	Liczba osób	200
Liczba osób korzystających z usług edukacyjnych dla Seniorów	Liczba osób	200
Liczba osób korzystających z warsztatów dla Seniorów	Liczba osób	70
Liczba osób korzystających z usługi „Kulturalny Senior”	Liczba osób	1 000
Utworzenie „Akademii Seniora”	Liczba obiektów	1
Liczba osób korzystających z „Akademii Seniora”	Liczba osób	100
Liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich	Liczba osób	50
Liczba osób korzystających z gorącego posiłku	Liczba osób	50
Liczba osób korzystających z usługi door to door	Liczba osób	100

Liczba osób korzystających z usługi fizjoterapii	Liczba osób	70
Liczba opiekunów nieformalnych korzystających ze szkoleń	Liczba osób	60
Liczba osób korzystających z usługi wsparcia krótkoterminowego	Liczba osób	70
Utworzenie rodzinnego domu pomocy	Liczba obiektów	1
Utworzenie mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba mieszkań	2
Utworzenie mieszkania treningowego dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba mieszkań	1
Liczba osób z niepełnosprawnościami przebywających w mieszkaniach wspomaganych i treningowych	Liczba osób	12
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usługi trenera pracy	Liczba osób	10
Utworzenie punktu wsparcia dla rodziców od momentu narodzin dziecka z niepełnosprawnością	Liczba punktów	1
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej całodobowej	Liczba osób	40
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej dziennej	Liczba osób	40
Liczba osób bezdomnych korzystających z usługi asystenta osoby bezdomnej	Liczba osób	20

Liczba mieszkań treningowych dla bezdomnych kobiet	Liczba mieszkań	1
Liczba dzieci korzystających z „Akademii sportu dla dzieci i młodzieży”	Liczba dzieci	100
Liczba utworzonych Klubu dla dzieci i Klubu dla młodzieży	Liczba klubów	2
Utworzenie świetlicy międzypokoleniowej dla dzieci i Seniorów	Liczba świetlic	1
Uruchomienie Klubu Rodziny	Liczba Klubów	1
Liczba osób korzystających z warsztatów dla kobiet	Liczba osób	30
Liczba mieszkań treningowych dla osób opuszczających pieczę zastępczą	Liczba mieszkań	2

Źródło: opracowanie własne

4.2 Monitoring

Monitorowanie wdrażania założeń planu deinstytucjonalizacji usług społecznych w mieście Gorzowie Wielkopolskim odbywać się będzie w partnerstwie i przy udziale niżej wymienionych interesariuszy, tj.:

- przedstawicieli jednostek organizacyjnych miasta Gorzowa Wielkopolskiego, szczególnie Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie, Domu Pomocy Społecznej nr 1 im. Marie Juchacz w Gorzowie Wielkopolskim,
- przedstawicieli Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego,
- przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- przedstawicieli innych podmiotów zainteresowanych procesem deinstytucjonalizacji.

Monitoring powinien polegać na systematycznym przeglądzie działań związanych z realizacją Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych oraz składania sprawozdań z postępów. W tym celu Prezydent Miasta Gorzowa Wielkopolskiego powoła zespół

monitorujący wdrażanie planu deinstytucjonalizacji. Zespół powinien składać się z przedstawicieli administracji miejskiej, jednostek organizacyjnych miasta Gorzowa Wielkopolskiego, członków organizacji pozarządowych i podmiotów zaangażowanych bezpośrednio w obszar objętym planem deinstytucjonalizacji. Członkowie zespołu monitorującego będą przygotowywać sprawozdanie z rocznej realizacji celów założonych w planie w odniesieniu do opracowanych zestawów wskaźników opisujących zakładane rezultaty, zarówno na poziomie szczegółowym jak i strategicznym.

V SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Herb i flaga miasta Gorzowa Wielkopolskiego	4
Rysunek 2 Położenie Miasta na mapie Polski i województwa lubuskiego	5

VI SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba i płeć mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego	7
Tabela 2 Prognoza ludności Polski w wieku poprodukcyjnym (w tys.).....	8
Tabela 3 Osoby ze szczególnymi potrzebami.....	9
Tabela 4 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r	13
Tabela 5 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r	14
Tabela 6 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r	19
Tabela 7 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r	21
Tabela 8 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r	27
Tabela 9 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r	28
Tabela 10 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r	31

Tabela 11 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r	31
Tabela 12 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie miasta – finansowane przez Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski w 2024r	35
Tabela 13 Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Miasta samodzielnie przez organizacje pozarządowe w 2024r	37
Tabela 14 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla seniorów ..	42
Tabela 15 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	44
Tabela 16 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób w kryzysie psychicznym	45
Tabela 17 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.....	46
Tabela 18 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla rodzin.....	47
Tabela 19 Lista wskaźników	48

VII SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Struktura ludności Gorzowa Wielkopolskiego w podziale na wiek.....	8
Wykres 2 Stopień akceptacji planowanych usług dla osób starszych	18
Wykres 3 Obszary, w których wskazano wzmocnienie wsparcia i usług	25
Wykres 4 Zakres usług wskazany dla osób w kryzysie bezdomności	33
Wykres 5 Obszary, w których należy wzmocnić wsparcie dla rodzin	40